

en Bemærkning, som ganske vist ikke har været under Overveelse i Udvalget, nemlig om Kjøbenhavn skulde være medindbefattet under Lovforslaget. Efter den almindelige Opfattelse i Lovsproget henhører Kjøbenhavn under Kjøbstæderne; i alle de Love, vi have, tror jeg, at Kjøbenhavn, naar den ikke udtrykkelig er undtagen, medregnes blandt Kjøbstæderne. Hvorvidt der kunde være Anledning til at ønske Kjøbenhavn undtagen fra denne Lov, anser jeg mig ikke kompetent til i dette Dieblit at svare paa, men skulde der rejse sig Stemmer derimod, og skulde man sige: denne Lov er god for Kjøbstæderne og Landet, men i Kjøbenhavn vil den forarsage de og de Vanskeligheder — jeg kan forresten ikke se dem, undtagen at det skulde være, at den vilde volde Magistraten nogen Ueilighed — vil det jo faare let kunne rettes ved i Lovforslaget at sætte „Kjøbstæderne undtagen Kjøbenhavn“, saa var den Ting ordnet; men jeg tør ikke udtale nogensomhelst Mening derom i Dieblittet. Naar jeg før sagde, at jeg troede, at det ikke vilde være saa heldigt at have almindelige Regler paa den af den høitævede Minister antydede Maade som at give Bestemmelser for de enkelte Tilfælde, vil jeg ogsaa bringe i Erindring, at det, som jo egentlig er Lovforslagets Hovedtanke, er, at man efterhaanden i Kjøbstæderne indskrænker Værksholdenes Antal saaledes, at man naaer hen til en bedre Ordning derved, at man faar færre, men større og paalideligere Beværetninger, men den naturlige Følge heraf vilde jo være den, at enhver ny Begjæring om at blive Værksholder, der i de første 20 Aar, tør jeg nok sige, indkommer i Kjøbstæderne, bliver negtet, medmindre Begjæringen gaar ud paa at drive et af de større, allerede bestaaende Etablissementer, eller den gaar ud paa at drive Værkshushold paa et Sted, hvor der er særlig Grund til at oprette et nyt. I Virkeligheden vil jo vistnok en Negtelse af at maatte oprette nye Etablissementer finde Sted, hvor der ikke er nogen saadan særlig Grund tilstede. Det kan jo saaledes tænkes, at Tilladelsen bliver given f. Ex. paa et Sted, hvor der bliver anlagt en Jernbanestation, thi der skal der jo enten være Hotel eller Beværetning. Hvor derimod en Mand, selv om han ellers kan tilbyde gode Betingelser, kommer og siger: Nu vil jeg være Værksholder paa det og det Sted i Byen, og man iforveien har Overskødighed af Værksholdere, vil det sandsynligvis blive ham negtet. Min ærede Kollega fra Horsens (Tøssen), som det har været mig saa kjært at se her idag, udtalte en Løvel om Fortsættelsen af Værksholderslaget under Nr. 2, idet han opfattede det saaledes, som om Kommunalbestyrelsen i Almindelighed skulde tage en Bestemmelse om at udpege visse Eendomme i Byen, hvori der maatte drives Værkshushold. Jeg kan nu slet ikke se, hvorledes

man skulde kunne udlede det af Værksholderslaget. Der staar, at Bestyrelsen i hvert enkelt Tilfælde skal træffe en Bestemmelse om, hvor Næringsbruget skal drives, det vil altsaa sige, at det jo først er, naar der fremkommer Begjæring fra en Mand om, at han maa drive Værkshushold, at Kommunalbestyrelsen forlanger Oplysning om, hvor han vil drive det; men at der skulde træffes Bestemmelser om visse Eendomme, hvori der maatte drives Værkshushold, uden at nogen Begjæring foreligger, kan jeg ikke se, at man kan faae ud af denne Bestemmelse. Bestemmelsen gaar jo kun ud paa, at man kan foreskrive visse Regler med Hensyn til Lokalet; Alt, hvad der ligger udenfor det, er den kommunale Bestyrelse uberettiget til at træffe Bestemmelser om. Dersom man vilde gaa videre, vilde man komme ind paa Omraader, hvor den kommunale Bestyrelse ikke har nogen Myndighed, og hvor den ikke bør have nogen Myndighed; man vilde vistnok, dersom man skulde gaa den Vej, som den ærede sidste Læser (Tøssen) berørte, nemlig at den kommunale Bestyrelse skulde være berettiget til at opstille en hel Del almindelige Betingelser, komme ind paa Forhold, som jeg tror vilde være væsentlige Betænkneligheder, og med Hensyn til hvilke man maatte med Rette sige, at det er Spørgsmaal, som ligge udenfor den kommunale Raadighed; altsaa, det blev ulovlige Betingelser. Den ærede Læser yttrede saaledes, at den kommunale Bestyrelse maatte kunne foreskrive som en Betingelse for sin Indstilling, at den paagjældende Værksholder ikke maatte give Kredit. Det tror jeg vilde være et Indgreb paa Privatrettens Omraade, som ganske vist kunde ske, men saa maatte det ikke ske i den enkelte Kjøbstad, men ved Lov over hele Landet. Jeg vil i saa Henseende nævne, at man har en saadan Bestemmelse, dersom jeg ikke tager meget fejl, i den i Betænkningen omtalte Lov af 1855 for Sverige; der maa der ikke skjænktes eller sælges paa Kredit. Men at overlade det til de kommunale Bestyrelser, hvorvidt de ville vedtage en saadan Bestemmelse eller ikke, ikke alene i Almindelighed, men for de enkelte Tilfælde, tror jeg paa ingen Maade gaar an. En saadan Bestemmelse, det indrømmer jeg, vilde være meget heldig, men hører hjemme under de ydeligere Arbejder paa Brandevinslovgivningens Omraade, hvilke Udvalget haaber ikke ville udeblive, men, som man har erklæret i Betænkningen, formentlig bør ligge udenfor Udvalgets og udenfor dette Lovforslags Opgave. Det Samme kan jeg svare med Hensyn til, hvad den ærede Læser yttrede om, at den kommunale Bestyrelse kunde tage den Bestemmelse, at Borgerstabet, Næringsbevirket var forbrudt, saafremt den paagjældende ikke betalte sin Afgift. Der kommer vi ogsaa ind paa et civilrettigt Omraade, som jeg slet ikke tror hører hjemme her, og som ialtsald ogsaa maatte være Gjenstand for en almindelig Lov. Forøvrigt takker jeg min